

Nyheter Politikk

Matrosjkadukker med noen av verdens sterke menn er til salgs i St. Petersburg. Foto: Dmitri Lovetsky, AP/NTB

Trump snakker ikke lenger om Kina. Likevel er han et mareritt for Xi.

Kina har hatt Russland som gissel. Nå kan Trump slippe gisselet fri.

Å | Kommentar

Therese Sollien
Kommentator i Aftenposten

Forrige gang Donald Trump inntok Det hvite hus, var det i kjølvannet av en valgkamp der det meste dreide seg om Kina. Kina manipulerte valutaen. Det amerikanske handelsunderskuddet mot Kina var urettferdig, mente han.

Bedre ble det ikke da pandemien brøt ut. Trump ville ikke kalle viruset covid-19. Han kalte det «Kina-viruset».

Denne gangen handler politikken om andre ting. Papirløse immigranter skal kastes ut. Canada og Mexico trues med straffetoll. Mexico gulfen bytter navn til Amerikagolfen. USA vil ta kontroll over Panamakanalen og Grønland. Og ikke minst: Det blir slutt på krigene i både Gaza og Ukraina.

Gjorde sine hoser grønne. For Kinas leder Xi Jinping er det kanskje en lettelse at «Kina» ikke er en del av setningen nesten hver gang USAs president sier noe. Men

selv om Trump ikke lenger ser ut til å være like opptatt av Kina, er det ingen grunn til å feire for Xis del.

Da Russland gikk til angrep i full skala på Ukraina i 2022, havnet Russland i den vestlige fryseboksen. Ingenting kom ut av å snakke med Russlands president Vladimir Putin mer. Russland fikk ikke kjøpe vestlige varer. Andelen russisk gass fra rørledninger stupte fra å utgjøre 40 prosent av europeisk forbruk til 8 prosent i tidsrommet 2022-2023.

Putin måtte ut på friferd. Noen steder fikk han napp, særlig i Nord-Korea. Også båndene til Iran, India og Tyrkia ble styrket.

Men størst av alt var kjærligheten mellom Putin og Xi. Kina ville ikke engang kalle krigen i Ukraina for en invasjon. De to despotene kunngjorde at vennskapet mellom deres to land var «grenseløst». Men sannheten var at Putin ikke hadde noe særlig valg. Russland var blitt Kinas gissel.

Ikke så høyt spill likevel. Rett nok kunne for eksempel India selge Russland medisiner, klær og en del andre varer. Men kun Kina kunne levere all elektronikken - for eksempel mobiltelefoner og biler - som Russland ikke lenger fikk kjøpe fra Vesten. Og enda viktigere: Kina kunne kjøpe oljen og gassen som ellers ville ha gått til Europa, til en pris som Kina nå kunne diktere.

På den ene siden kunne man si at det var et høyt spill fra Xis side å la være å bli med

på utfrysingen av Russland. Det provoserte Vesten. På den andre siden hadde Kina fra før av et dårlig forhold til Vesten. USA var godt i gang med såkalt «reshoring», altså å produsere varer selv istedenfor å kjøpe dem fra Kina. EU hadde vedtatt en strategi for å gjøre seg mindre avhengig av Kina.

Dermed har Kina hatt glade dager med et Russland som ingen i Vesten vil ta i. Nå kaller Trump Ukrainas president Volodymyr Zelenskij en diktator og legger skylden på Ukraina for krigen. Blir det en oppvarming mellom Russland og USA, er det svært dårlig nytt for Kina. Det er det flere grunner til.

Avskrekking. For det første kan ikke Kina stole på russisk støtte dersom Kina skulle finne på å invadere Taiwan. Dersom Russland ikke lenger er avhengig av Kina for å selge olje og gass og kjøpe teknologi, medisiner, flydeler og militært utstyr, har Russland lite å vinne på å blande seg opp i en krig mellom Kina og Taiwan. Slik sett innebærer oppvarming mellom Russland og USA en avskrekking mot Kina.

For det andre er det grunn til å tro at dersom det blir en slags fred i Ukraina, får Trump mer rom til å vende det kritiske blikket mot Kina igjen.

For det tredje har Kina prøvd å lansere seg som fredsmegler. Kina kunngjorde at landet hadde en 12-punktsplan for fred i Ukraina for to år siden. Ettersom Kina hadde mye å vinne på at krigen fortsatte, var det lite troverdig. Men Kina har også

prøvd å innta rollen som fredsmegler andre steder, blant annet i Midtøsten. Trumps bulldoser-tilmærming til fred gir ingen plass til kinesiske forsøk på diplomati. Spørsmålet er hvor veien går herfra. To muligheter peker seg ut.

Nattsvart utvikling for stabilitet. USA kan komme til å vende seg aggressivt mot Asia og gå til storstilt handelskrig mot Kina. Trump kan troppe opp den maritime tilstedeværelsen i Sør-Kina-havet og styrke sine forbindelser til USAs allierte i Asia. Dette er dog ikke veldig sannsynlig, ettersom Trump-administrasjonen signaliserer en enda sterkere isolasjonisme med J.D. Vance som visepresident. Trump har allerede krevd Sør-Korea for penger dersom USA fremdeles skal ha soldater utstasjonert der.

En annen mulighet er at verden deles inn i interessesfærer: Trump kan komme til å godta Putins forestilling om at tidligere sovjetstater hører inn under russisk interessesfære og la Xi Jinping ture frem i Sør-Kina-havet og andre deler av regionen som Kina oppfatter som sin interessesfære.

For Kina er det mye som er bra med Trump. Et svekket sikkerhetsråd i FN er bra. Mindre økonomisk makt i vestlige hender er utvilsomt på ønskelisten. Et Nato i oppløsning er strålende nytt.

Men for alle som har satt pris på Pax Americana, forutsigbarhet, institusjoner og en regelstyrt verdensorden, er det nattsvart. Det kan det også bli for Xi.